

Амністія для Хакера

КУПИТИ

Що є найголовнішим для людини, яка несподівано постає перед останньою межею? Провести залишок днів собі на втіху? Помститися ворогу? Спромогтися на гучний вчинок? Знайти шлях до Бога? Чи може, скуштувати справжнього кохання? Саме це питання доводиться вирішувати герою роману Олексія Волкова «Амністія для Хакера», який, виборовши у 2006 році гран-прі «Коронації слова», отримав кілька перевидань та став справжньою класикою українського детективу. Образи героїв книжки близькі читачеві, адже це звичайні люди. А тема вічної боротьби добра та зла цього разу розгортається на детективному сюжеті настільки заплутаному, що навіть справжньому гурманові цього жанру не під силу передбачити розв'язку.

ВОЛКОВ

ОЛЕКСІЙ

АМНІСТІЯ ДЛЯ ХАКЕРА

ТУТ БУВ
ХАКЕР

© Видавництво "НК-Богдан"

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-7797-2

Серія «Детективна агенція ВО»

Олексій Волков

АМНІСТІЯ ДЛЯ ХАКЕРА

Роман

Що є найголовнішим для людини,
яка несподівано постає перед останньою межею? Провести залишок днів собі на втіху?
Помститися ворогу? Спромогтися на гучний вчинок? Знайти шлях до Бога? Чи може,
скуштувати справжнього кохання? Саме це питання доводиться вирішувати герою
роману Олексія Волкова «Амністія для Хакера», який, виборовши у 2006 році гран-прі
«Коронації слова», отримав кілька перевидань та став справжньою класикою
українського детективу.

Образи героїв книжки близькі читачеві, адже це звичайні люди. А тема вічної боротьби
добра та зла цього разу розгортається на детективному сюжеті настільки заплутаному,
що навіть справжньому гурманові цього жанру не під силу передбачити розв'язку.

*Найважча розмова —
Зі своєю совістю.
...Тепер я розумію,
Чому ти
Так кричиш уночі.*

Богдан Мельничук

I. Кілер

М'яч у дворі раптово перестав стукати і вигуки стихали. Якийсь проміжок часу хлопчачих голосів не було чути, а потім вони загомоніли з новою силою. Що вигадали? Нову гру? Нехай так, адже це гупання м'яча об стіну ставало дедалі нестерпнішим. І ось запала тиша.

Двері до під'їзду будинку зі стуком розчахнулися, двоє хлопчаків кулею влетіли туди і наввипередки помчали сходами вгору, мало не затоптуючи один одного. Сходовий марш закінчувався широченьким майданчиком, у кінці якого було видно шахту ліфта ще старого типу: напівпрозору, обтягнуту густою дротяною сіткою, з металевими дверима. Ліворуч починався новий сходовий марш.

Хлопчаки загальмували тільки на якусь мить. Тут належало поводитися тихо й обережно. У квартирі справа жила бридка самотня стара, яка завжди спиралася на палицю, котрою при нагоді могла запросто похастувати порушників спокою. Квартира зліва належала пузатому дядькові, що задихувався від ходьби сходами і майже завжди носив під пахвою шкіряну папку. Він не бив пустунів, зате регулярно скаржився батькам хлопчачої дворової «мафії». Тому двоє хлопців, тихенько промайнувши майданчик першого поверху, обережно зайшли за ліфтову шахту в одну з найкращих схованок.

Але заскочивши за ріг, вони миттєво зупинилися. За сіткою шахти, у вузькому проході між нею і задньою стіною, на бетонній підлозі сидів чоловік. Руки складені на підігнутих колінах, голова зі скуйовдженим волоссям схилена на руки. Хлопчаки залякли на місці та злякано зашепотіли, але незнайомець не звернув на них ніякої уваги. Він спав. На ньому була стара потерта шкіряна куртка і такі ж бувалі кросівки. Перед ним на підлозі стояла недопита пляшка горілки. Хлопці нерішуче позадкували, обійшли шахту і побігли вгору. Нехай цього бомжа злякається той, хто прийде їх шукати! Адже він прийде сам, отже, йому буде набагато страшніше.

Повільно відірвавши голову від колін, бородатий, ще молодий чоловік подивився вниз крізь сітку ліфтової шахти. Його погляд не

блукав після важкого алкогольного сну, а спокійно, навіть байдуже ковзнув по стінах, затримався на щільно зачинених дверях під'їзду і знову сховався між колін.

Ось двері відчинились і в під'їзд увійшла літня жінка у світлому старенькому плащі зі сумкою та сіткою з продуктами. Поволі подолала перший підйом і натиснула кнопку виклику. Згори почувся характерний звук ліфта, що рушає. Стара сперлася на металеву сітку, але чоловіка, який сидів на підлозі по той бік шахти в суцільній темряві глухого кутка, бачити не могла.

Коли ліфт рушив угору, незнайомиць ще раз оглянув під'їзд і знову вкляк у попередній позі. Так ставалося щоразу, коли двері відчиняли знадвору. Тоді крізь волосся, що спадало на лоба, його погляд — надто уважний як для людини, котра випила майже пляшку горілки, — ковзав по тих, хто проходив поруч.

Та коли вхідні двері відчинилися знову, поведінка незнайомця змінилась, а погляд щось зафіксував. Цього разу він не опустил голови, продовжуючи намацувати очима те, що його цікавило. Той, хто увійшов, почав порпатися біля поштової скриньки, але, мацнувши кілька разів по кишнях, махнув рукою і, важко дихаючи, посунув сходами нагору.

Чоловік за шахтою ліфта неквапно розігнувся і сперся спиною на стіну. Рука його ковзнула за вилогу куртки, і там щось клацнуло так тихо й обережно, що він сам ледве почув. У руці матово зблискував пістолет з нагвинченим на ствол глушником.

Невисокий чоловік років шістдесяти з помітним черевцем тримав під пахвою стару, потерту, хоч і непоганої якості папку. Те саме можна було сказати і про його плащ та капелюха, якого він, зовсім захекавшись, зняв іще на сходах, відкривши лису голову.

До ліфта лисий не дійшов, повернувши ліворуч до першої ж квартири. Відмикаючи один за одним два замки, він зиркнув на годинник.

Бородатий уже стояв на ногах, тихо обійшовши стороною пляшку зі залишками питва, й коли клацнув другий замок і двері відчинились, умить опинився поруч з господарем.

Коли ствол пістолета глянув у обличчя товстуна, йому відібрало мову. Капелюх вивалився з руки й упав на килимок при вході.

Бородатий штовхнув його ногою до передпокою і туди ж показав пістолетом.

— Що... Що таке... — намагався видушити з себе господар помешкання, але його мовчки пхнули рукою. Двері зачинилися.

Вони обидва опинилися в передпокої, і незнайомиць одразу ж проштовхнув господаря далі, спрямовуючи до кімнати.

— Що, що вам потрібно? Я нічого не... — штурхан пістолетом урвав спробу господаря щось з'ясувати. Папка його також вислизнула з руки на підлогу, а ще один штурхан кинув товстого на канапу. Ковзнувши очима по стінах, зайда присів на стільчик перед ним і поклав правицю зі зброєю на коліна.

— Ромазан Володимир Павлович? — запитав тихо й незворушно.

Обличчя господаря зблідло ще більше, очі готові були закотитись, адже це означало, що незнайомиць тут не помилково.

— Т-так, але...

Йому не дали навіть заперечити.

— Я прийшов ліквідувати вас.

Господар тільки судомно ковтнув, почувши це слово, яке віддавало, з одного боку, смертельним холодом, а з другого — якимось цинічним канцеляризмом. «Ліквідувати...» Здавалося, він зараз знепритомніє. Рука сама потяглася до коміра сорочки та несвіжого і немодного галстука.

«Ліквідувати!»

— З-з... За що?.. — тільки й витиснув із себе товстун, розуміючи, що поки непроханий гість не стріляє, необхідно говорити, але той не відповів.

— За що? Що вам потрібно? Я нікому нічого не зробив! — продовжував видушувати з себе господар тремтячими губами. — Я літній хворий чоловік... Навіщо мене в-ви...вбивати? Пощадіть... Беріть усе, що є у квартирі... Благаю вас, не вбивайте мене! Я нічого вам не зробив...

Він зіщулювся на дивані, притискаючи руки до грудей, готовий упасти на коліна, а бородань дивився на нього байдужими скляними очима і мовчав, наче даючи жертві виговоритися. На стіні монотонно клацав маятник великого старовинного годинника, відлічуючи,

можливо, останні хвилини господаря. А той продовжував схлипувати, здригаючись в очікуванні цього останнього, жахливого моменту.

Надворі постукував м'яч, а тут усе ніби завмерло. Він сидів на стільчику, широко розставивши коліна, — худорлявий, з випнутими вилицями чоловік середнього віку, зарослий не те щоб зовсім бородою, радше добрячою щетиною — і наче вичікував, коли проб'є відповідна година.

А стрілки годинника справді рухалися до відмітки четвертої. Невже кілер цього й чекає? Злякавшись подібного припущення, глянув на годинник і господар квартири. Він знову роззявив рота, збираючись щось сказати, але спромігся лише на якісь незрозумілі звуки. Рука його потяглася до серця. А стрілка годинника пересунулася вперед на ще одну поділку. Зараз бамкне...

Але натомість тишу розірвав телефонний дзвінок у передпокої — такий різкий, що, здавалося, завібрувала навіть картина на стіні. Товстун увесь здригнувся. Бородань зреагував ледь помітним здриганням м'язів обличчя. І все. Телефон дзвонив дуже довго і нарешті таки замовк, але дзвінки відразу ж залунали знову. Господар заозирався на отвір дверей, наче шукаючи в апарата, що розривався, якоїсь підтримки. Жест рукою у той бік ніби натякав на дозвіл зняти слухавку, проте обличчя непроханого гостя залишалося незворушним.

Та ось очі незнайомця нарешті ворухнулися, відновлюючи контакт із середовищем. Він швидко підвівся, і рука, що тримала зброю, повернулась у бік канапи. Дико закричавши, товстун упав на коліна, простягаючи руки до вбивці, та, ковтаючи слова, заторохкотів:

— Я віддам, віддам! Усе віддам! Не вбивай! Знаю, за чим ти прийшов! Я все віддам! Вони тут, недалеко! Але не в квартирі! Тут, близько, в однієї людини, я там сховав... Мене не можна вбивати! Я все виправлю! Лише я знаю, як це вчинити!.. більше ніхто не зробить! Ми підемо туди, і я віддам. Якщо треба, її можна прибрати, цю людину, і все... ніхто не знатиме... Тільки не вбивай мене! Інакше все пропало, ніхто не впорається... Я навмисне зробив, щоб ніхто не зміг...

Здавалося, гість, який вочевидь уже збирався натиснути на курок, завагався.

— Не вбивай... — підбадьорений такою реакцією, з новою силою заблагав господар, повзаючи на колінах. — Я віддам... Скільки тобі

заплатять за мене? Я дам більше! У мене є гроші! Тільки пощади!

Бородань сперся ногою на стільчик, на якому щойно сидів, і поклав руку з пістолетом на зігнуте коліно.

— Гаразд, шість тисяч, — несподівано промовив таким тоном, ніби звертався не до господаря, а до стін його квартири. І повторив: — Шість тисяч.

На обличчі господаря миттєво відбився зміст сказаного. Шість тисяч! Його не вб'ють! Гроші врятують. Йому можуть подарувати життя! Лише шість тисяч!

— Шість тисяч... — повторював самими губами, схлипуючи і тремтячими руками роблячи якісь нерішучі рухи, наче не знаючи, за що взятися. Не встаючи з колін, він поповз ближче до кутка, ще раз озирнувся і заходився відривати плінтус від підлоги. Пальці його зірвалися і зламався ніготь, але болю не відчув. Якби не тремтячі руки, він упорався б набагато швидше. Але гість нікуди не поспішав і не підганяв його. У самому низу стіни зачорніла щілина менш як півметра завдовжки та кілька сантиметрів заввишки. — Шість тисяч... Я дам тобі... десять! Трин... Чотирнадцять тисяч! У мене є майже п'ятнадцять! Це все, що маю, тільки не вбивай мене...

Крізь щілину з пустотілої стіни-перегородки між кімнатами господар витягав одну за одною пачки грошей, запаяні в поліетилен. Нарешті пачки закінчилися.

— Там більше нічого нема... — він продовжував тремтіти. — Ви можете перевірити... У мене більше взагалі нічого нема! Ви казали шість тисяч, а тут... Усе...

Він пхав руку у щілину, демонструючи, що там пусто.

— Фортепіано, — перебив бородань.

Інструмент стояв у протилежному кутку.

— Форте... Там нічого нема! — вигукнув господар. — Я чув, що у піаніно часом ховають, але... Там нічого не сховано! Ви можете перевірити... Нічого!

На обличчі чоловіка з пістолетом не ворухнувся жоден м'яз. Не прочитавши з його виразу ніякої підказки, товстун, який уже сидів під стіною на підлозі, спробував зустрітися з ним очима. Бігме, він не знав, що ще можна сказати цій людині. Проте перший жах якось минув.

— Ну, якщо вам треба, забирайте... Звичайно! Беріть і його собі... Форте...

Він несміливо штовхнув пакет із грошима по підлозі у бік бородатого. Той лише скосив на гроші очі та знову промовив ні до кого:

— Гроші не ті. Інструмент також...

Господар роззявив рота.

— Й-як... Як н-не ті? Що ви м-маєте на увазі? Це д-долари... Справжні... Купюри нові... Які ви хочете г-гроші? Кращих не буває!

— Шість тисяч карбованців, — голос незнайомця, як і погляд, був наче неживий.

— Карбованців... — повторив господар. — У мене стільки нема... Але ж... долари...

Він миттю підхопився на ноги, та від хвилювання заточився і мало не впав. Висунувши шухляду комода, витягнув з-під білизни інші папірці й нерішуче простягнув бороданю.

— Ось, тут усе, що є, трохи більше як дві тисячі, але долари кращі... — заходився відкривати кілерові Америку, доки той не промовив майже по складах:

— Це гривні. Я казав — карбованці.

— Карбованці... — повторив товстун.

Тепер у нього був такий вигляд, наче його лупнули по голові чимось важким.

— К-карбованців давно н-нема... Д... де ж їх узяти? Та й на них ви нічого не купите! Зараз вони вже не ходять. А ось долари...

Напевно, він вирішив, що кілер не сповна розуму. Тон господаря став запобігливим, наче він хотів підлеститися до того, хто погрожував йому зброєю.

— Фортепіано також не годиться, — без жодної емоції показав гість.

— А... А яке вам потрібно?

— «Україна», чорне.

— Це краще! — захоплено вигукнув товстун, наче в нього лише тепер прорізався голос. — Це «Петрофф»! ...найвідомішої фірми! Воно новісіньке! Його не можна навіть порівняти з «Україною»! Тут таке

звучання! Зараз п-продемонструю вам. Ви мене так перелякали, руки тремтять... але послушайте, як звучить...

І він, підскачивши до інструмента, підняв кришку, але клавіш встигли лише торкнутися, так і не видобувши звуку.

— Я не тямлю в цьому! — відрубав бородань. — Те, що ви пропонуєте, мені не потрібне.

Господар квартири наче знову вловив у його монотонному голосі якісь загрозливі нотки, тому в очах укотре промайнув переляк.

— Так... а... де ж мені взяти... я не... Я не зможу дістати з-зараз...

— А ти напружся. Напружся...

Лише тепер кілер глянув йому в очі. Їхні погляди зустрілися. Напевне, товстун побачив у них свою смерть, бо погляд його і вираз обличчя почали миттєво змінюватися. Очі широко розплющилися, рука, що тримала пачку грошей, стислася, зминаючи купюри, а рот, хоч і роззявився, вимовити бодай слово вже не міг.

— Я... По...

Це виявилось ніби сигналом. Гість швидко підняв руку і пістолет наче плюнув у живіт жертви. Господар помешкання хапнув повітря, обличчя його перекривило, і він, відкинутий ударом кулі назад, осів по стінці комода на підлогу. Тепер його обличчя висловлювало німе здивування. Він часто дихав, хапаючи ротом повітря і гакаючи під час вдиху. Очі раптово почали панічно блукати по стінах, ніби він сподівався відшукати там якийсь порятунок. Кілька разів навіть мацнув підлогу, немовби збирався перевернутися на бік, потім руки обвисли. Дихання на якусь хвилину почастішало, потім стало рідким та глибоким. Тепер він дивився на свого вбивцю байдуже і спокійно.

Чоловік у шкіряній куртці без будь-яких емоцій спостерігав за результатом своєї праці. Ноги жертви несподівано виструнчилися, пальці рук напружилися, після чого все тіло поступово розслабилося. Він більше не дихав.

Убивця зняв ногу зі стільчика і, ступивши кілька кроків, байдуже глянув на жертву. Рука з пістолетом ворухнулась, але контрольного пострілу він не зробив. І пістолет не полетів на коліна жертви. Натомість бородань поклав зброю у кобуру, застібнув блискавку й рушив до виходу. Але біля дверей стишив ходу та обернувся. На підлозі біля тіла лежав поліетиленовий пакет із грошима.

Кілер вагався недовго: повернувшись, підняв пакунок з валютою. Гривневі купюри так і залишилися валятися на підлозі. Поміж них зупинилась і маленька блискуча гільза, при пострілі викинута з патронника. Бородань задер куртку, скрутив пакунок з доларами й запхав його за ремінь джинсів. Неквапно зігнувшись та відкинувши пальцем, наче якийсь непотріб, п'ятдесятигривневу купюру, підняв блискучу гільзу й опустив її до кишені. Погляд його зосередився на папці. Присівши на краєчок стільчика, наступив кросівкою на її кутик і потягнув за облізлий шкіряний хлястик. Брови кілера здивовано ворухнулись. У папці лежав закордонний паспорт. Новенький, із блискучими літерами на палітурці. З нього стирчав складений навпіл тоненький аркушик з якимись штампами. Це був квиток до Сполучених Штатів.

Дзвінок у двері різонував по вухах голосно і так несподівано, що бородань мимоволі здригнувся. Хоча, здавалося, не мав нервів. Рука сіпнулася до зброї, та за мить він знову став собою. Документи опинилися в кишені, а кілер підвівся і завмер на місці. Дзвонити перестали й відразу ж у двері загупали — голосно і наполегливо. Він стояв і чекав — знову спокійний та незворушний, лише пальці зручніше обхопили рукоятку зброї.

Двері почали здригатися, наче їх справді хотіли висадити. Раптом з-за дверей почувся галас суперечки, серед якого явно виділявся жіночий голос. Гупання припинилось, а за тим стихла і сварка. Стукнули двері під'їзду та ще одні — очевидно, квартири навпроти. Запала тиша.

Бородань ще раз озирнувся на труп господаря, сховав пістолет, тихо прочинив двері й, оглянувши порожній під'їзд, вийшов із помешкання.

Молодик з борідкою у джинсах та шкірянці не був кілером-профі, проте ніхто з нечисленних пасажирів тролейбуса, придивившись до його худого і, здавалося, змарнілого обличчя, не помітив би навіть сліду хвилювання. За вікном пропливали будинки, проходили люди. Він їх не помічав. На одній із зупинок чоловік підвівся і вийшов у натовп. Проходячи повз урну для сміття, майже непомітним рухом опустив туди зім'ятий папірець. Як для папірця він виявився на диво важким і, розштовхавши інші, з виду схожі на нього, упав на дно урни. У нього були загорнуті ключі від квартири з трупом. Кілер

загальмував. Рука його зробила зусилля, зминаючи в кишені щось тверде. Небагато людей викидають до урни закордонні паспорти із квитками до Сполучених Штатів, проте той, хто це зробив, не був схильний замислюватися над нестандартністю вчинку.

...Безлад середньої вираженості був, напевно, властивий цьому помешканню. Повісивши на вішалці при вході куртку, він пройшов до кімнати. Вийняв з кобури під пахвою пістолет і, відкрутивши глушник, кинув їх на диван, туди ж полетів пакет з доларами. Сам він упав у крісло, поклав пістолет на коліна і заплющив очі. За вікном проїжджали машини, іноді долинали якісь голоси. Він не спав. Не було тієї характерної для сну повної розслабленості м'язів, відповідного ритму дихання. Ну і до того якогось моменту рука його, що тримала зброю, напружилася, ворухнулась, але потім знову розслабилась і застигла.

Просидівши так майже годину, він розплющив очі. Поклавши пістолет на стіл, перейшовся квартирою. На полиці шафи стояла пластмасова коробочка. Думаючи про щось своє, він механічно взяв її, покрутив нею і, не відкриваючи, поставив на місце. У того, хто кілька годин тому холоднокрівно, наче запрограмований робот, натискав на спуск, забираючи людське життя, тремтіли пальці, обличчя було бліде, а на скронях проступили крапельки поту.

Відтак він увійшов до ванної кімнати і відкрутив на повну кран з теплою водою, набираючи ванну, а сам, скинувши одяг, надовго застиг перед дзеркалом. Можливо, намагався відшукати на обличчі сліди бодай якогось хвилювання або невпевненості. Судячи з усього, це йому не вдалося.

Ванна набралася майже повна, і він занурився у теплу воду. Стоячи перед дзеркалом, бородань устиг змерзнути, від чого бліда шкіра його жилявого тіла вкрилася «сиротами» і почала тремтіти. Тепер його обличчя висловлювало явне задоволення, однак насолодитися ефектом він собі не дав. Рішуче розплющивши очі, взяв з полиці на стіні пачечку лез для гоління і витягнув одне. Розглядаючи, потримав міцно затиснутим у пальцях. Лезо було імпортне — блискуче та гостре, а очі цієї людини дивилися на нього так, наче за мить воно мало перетягти вени на зап'ястях.

Зібравшись із духом, він заклав лезо у станок, намастив обличчя милом і почав голитися.

II. Мент

Він дізнався про це, коли робочий день уже добігав кінця. Чотири дні тому завершилася відпустка, яку майор Олексій Кобища чесно відгуляв. Це була дивовижа, враховуючи комісію з міністерства. Він чув про неї і побоювався, що його відкличуть, але про нього наче забули. Четвертий день підряд Кобища займався суто канцелярськими справами. Та о п'ятнадцятій тридцять його викликав начальник: півгодини тому в одній з квартир у районі Старого Мосту виявлено труп. Оперативна група з експертами вже виїхала на місце.

Майор Кобища належав до тих ментів, фах яких не впадав ув очі, особливо поза службою. Це був веселий та безпосередній чоловік, а спілкування з ним цілком могло переконати, що його мізки, крім тієї звивини, що від кашкета, мають ще кілька. А в тих, хто добре знав як Олексія, так і рід його діяльності, складалося враження, що жорсткі службові інструкції та регулярне спілкування з усіляким непотребом не особливо позначаються на його характері та особистості. Сам же начальник кримінального відділу завжди тверезо оцінював власні плюси та мінуси і був переконаний, що підлеглі люблять його за здоровий глузд, безпосереднє начальство цінує за тямущість, а вище недолюблює за висловлювання власної думки. Загалом це відповідало дійсності.

Труп напівлежав під стіною, спертий на неї плечима. Голова похилилася на праве рамено. Очі розплющені. На вигляд — років шістдесят. Невисокий, лисий, із черевцем. Світлий плащ та костюм під ним, черевики. Вхідний отвір кулі з плямою засохлої крові — на животі. Навколо на підлозі розкидані гроші — здебільшого п'ятдесяти- і двадцятигривневі купюри. Поруч — відірваний плінтус і широка щілина в пустотілій стіні понад підлогу. Напіввисунута шухляда комода з білизною. Стара обшарпана шкіряна папка на підлозі. Ну і ще запах. Запах у кімнаті, м'яко кажучи, залишав бажати кращого.

У квартирі вже кипіла робота. Працювали експерти, інші менти складали протоколи, вели фото- та відеозйомку. На місці був і помпрокурора, з яким після відпустки майор бачився вперше. Вікна

помешкання залишалися відчиненими, інакше тут можна було збожеволіти.

Майор Кобища не мав звички, прибувши, відразу втручатись у роботу експертів. Він працював з цими людьми не перший рік і реально оцінював їхню кваліфікацію та досвід у таких справах, тому і вважав, що вказівками може лише зашкодити. Уже за кілька годин вони почнуть «вливати свіжу кров» ув організм слідства. Він мовчки оглядав місце події, аналізував побачене, намагаючись по гарячих слідах «витягти» максимум інформації. А технічний бік справи залишався за тими, кого тут вистачало. Тому розслідування майор Кобища починав зазвичай, покладаючись лише на власний досвід та інтелект. Щоправда, запах у цьому помешканні переконував, що «гарячих» слідів тут бути не може. І все-таки...

Двері квартири були замкнені, ніяких слідів злому. Тіло знайшли тільки тоді, коли сморід почав пробиватися на майданчик. Мешканці під'їзду, встановивши джерело різкого запаху і згадавши, що не бачили господаря помешкання вже кілька днів, викликали дільничного.

Отже, двері відчинили ключем. Найімовірніше, це зробив господар, оскільки і зараз був у верхньому одязі. Напевно, він щойно увійшов до квартири. Убивця або зайшов разом з ним, або вже чекав на нього всередині. Можливо, господар знав убивцю, тому впустив його до квартири. Ключів від квартири поки що не знайдено. Їх забрав убивця, оскільки сам господар з кулею у животі замкнути двері не міг. Розкидані по підлозі поруч із трупом гроші наводять на мотив убивства. У квартирі відносний порядок. Що це означає? Що господар сам виказав схованку, в якій зберігав гроші? Можливо. Або ж убивця її знав. Але чому гроші тут?

Дві тисячі триста гривень. Не густо. Або кілер розраховув на більше, або ж основну частину грошей забрав. Майор ретельно оглянув схованку. Туди могло влізти набагато більше. Щілина у пустотілій стіні з гіпсокартону була вирізана, безперечно, давно: верхній її край обшарпався, особливо посередині. Схоже, туди не раз щось запихали й витягали звідти. Із полакованого плінтуса, що валявся поруч, а донедавна закривав схованку, вже знімали відбитки пальців. Хто його віддер? Сам господар чи невідомий після скоєння вбивства?

Власником помешкання був Ромазан Володимир Павлович, шістдесятитрирічний пенсіонер, самотній, у недалекому минулому працівник соцзабезу — дрібний чиновник. Він проживав у цій квартирі понад тридцять п'ять років. Одружений не був, дітей не мав. Кобища ще раз ковзнув поглядом по трупові. Зношений старого крою плащ, костюм ще з «кращих часів», така сама папка. Він знав цю категорію людей. Такі навіть улітку ходять у капелюсі. До речі, де він?

— Шляпа де? — запитав капітана Можейка, який складав протокол.

— А, шляпа? Он вона, у коридорі, на підлозі валяється. Там і знайшли.

— Валялася чи, може, хтось скинув?

— Валялася! — заприсягся той в один голос із дільничним. — Там навіть ніхто не ходив! Та ви самі загляньте!

Капелюх справді валявся на підлозі в кутку коридору. Кімната, де знайдено труп, розташована під прямим кутом до коридору. Чому капелюх опинився там?

Телефон на тумбочці в коридорі задзвонив несподівано. Дзвінок виявився настільки різким та гучним, що всі мимоволі відклали роботу. Капітан Можейко, який саме писав поруч із апаратом протокол, обернувся і зняв слухавку.

— Алло! Так... Яку Свету? Секунду, почекайте, зараз я запитаю... — він навмисне зволікав, знаючи, що походження дзвінка уже відстежують.

Кобища ще раз оглянув усе навколо трупа, подумавши, що добре було б якнайшвидше звідси забратись і не нюхати цього смороду. Такої ж думки був, либонь, і помпрокурора, оскільки вже з хвилину м'яв у пальцях витягнуту сигарету, роздаючи останні вказівки.

Під стіною, навпроти тої, де помер громадянин Ромазан, стояло фортепіано з відкинутою кришкою. Чому інструмент відкритий? Отже, хтось недавно грав на ньому. Цікаво, чи часто це робив господар? За скільки часу до вбивства відкрили фортепіано? Кому закортіло на ньому зіграти — загиблому перед смертю чи вбивці перед пострілом? А може, у ньому шукали ще якусь схованку?

— Андрію Опанасовичу! — неголосно покликав експерта Кобища. — Попрацюй добре з цим інструментом. Гаразд? А я на п'ять хвилин вийду звідси, бо зараз вчадію.

Той лише кивнув головою на знак згоди.

Усе виглядало просто і водночас складно. Відповіді на численні запитання наче запрошувалися самі, та спробуй відгадай, чи не підсунув убивця ці підказки? Майор витягнув із пачки сигарету й запалив, навмисно випускаючи дим через ніс, але запах із квартири, здавалося, міцно застряг там, неохоче відступаючи під натиском диму, що зараз здавався майорові особливо ароматним.

Справа, хоч у ній на перший погляд не було нічого особливого, чомусь бентежила Кобищу, а інтуїція підказувала, що воно, оте «особливе» ще з'явиться. Насамперед, ситуація з грошима. Дві тисячі триста гривень, розкиданих по підлозі поблизу трупа та схованки. Це щось означало, якщо, звичайно, убивця не жбурнув їх тут навмисне, аби заплутати слідство. Мовляв, убивство скоєно не заради грошей. Значить, кілер виніс із квартири набагато більше. Набагато.

Віддертий плінтус та висунута шухляда комода — це друге. Навряд чи розкидані по підлозі гроші могли зберігатися в пустотілій стіні. Спробуй повитягай їх звідти по одній банкноті! Ні, найімовірніше, їх витягли зі шухляди. А от зі схованки — те, цінність чого не порівняєш із ними. Принаймні саме таке припущення здавалося логічним.

Далі — папка. Стара шкіряна папка з кількома квитанціями та кількома чистими аркушами паперу. Вона лежала розстібнута. Отже, ймовірно, туди заглядали, а можливо, забрали щось і звідти. Що?

Думаючи про це, майор Олексій Кобища жадібно допалював сигарету. Як не прикро, а доведеться ще раз гарненько оглянути квартиру, аби чогось не пропустити. Чогось дуже важливого.

«Свіжу кров» йому почали «вливати» вже за кілька годин після того, як труп винесли з квартири. Відповідальним за опитування свідків був його заступник капітан Можейко, якому завжди вдавалося знайти щось цікаве. Так сталося і цього разу. Старшого віку жінка, котра проживала у квартирі навпроти, чотири-п'ять днів тому чула у під'їзді, наче хтось добивався до сусідньої квартири. Вона наважилася визирнути. Виявилось, що це — молодик, худий і високий. Він був знервований, і коли жінка прочинила двері, якраз товк у сусідські кулаком. Запитав, де сусід. Та відказала, що не знає, і пригрозила міліцією, якщо чужий не припинить гупати. Як не старалася, згадати дату, коли це було, а

також докладніше описати незнайомця стара не могла. Більше ніхто з мешканців під'їзду не бачив поблизу будинку нікого підозрілого, не чув звуків, схожих на постріли. Дехто припускав, що звук цей міг загубитися серед інших, оскільки щодня у дворі діти лупашили м'ячем у глуху стіну багатоповерхівки. От і все.

Убитий, самотній пенсіонер, як виявилось, жив тихо, хіба що іноді конфліктував з батьками дітлахів, які бешкетували або галасували під його вікнами та у під'їзді, але до цього всі звикли. Його регулярно раз або двічі на день бачили на подвір'ї, коли він виходив до крамниці чи прогулятися у сквері. Словом, нічого особливого за незначним винятком.

Ніхто з мешканців будинку не контактував близько зі загиблим і не бував у його квартирі. Кілька разів одному чи двом — ними виявилися батьки порушників тиші — довелося говорити з цим пенсіонером у передпокої Ромазанового житла. Ніхто не знав, що в господаря було дороге старе фортепіано. І вже зовсім дивним для всіх звучало запитання, чи не чули вони з квартири кілька днів тому звуків цього інструмента.

Володимир Павлович страждав на задишку — це знали всі, тому квартира залишалася відчиненою завжди, навіть узимку. Музики звідти не долиняло ніколи. Сусіди-пенсіонери могли на пальцях перелічити квартири, де живуть діти, котрі навчаються музики, і навіть на яких інструментах вони грають та в які години. Помешкання загиблого до таких місць не належало.

Друге «вливання» вже пізно увечері зробив судмедексперт Георгій Зав'ялов. Він зателефонував, щойно розпрощавшись із експертом Андрієм Приходьком, і висловлене припущення можна було вважати думкою їх обох. Смерть громадянина Ромазана Володимира Павловича настала орієнтовно чотири дні тому від вогнепального поранення в живіт, яке спричинило розрив однієї з гілок черевного відділу аорти і внутрічеревну кровотечу. Кулю, знайдену в тілі, випустили з пістолета тридцять восьмого калібру. За попередніми даними, він був обладнаний глушником. Це питання зараз вивчали балісти.

Наближалася ніч, і за інших обставин Кобища обов'язково б пошкодував, що не має змоги вийти на балкон, запалити сигарету й подумати. Зараз такого жалю не було, і це пояснювалося недавнім

виходом з відпустки — ще не змучений, іще свіжий, не забитий нарадами, головним боєм та вказівками згори. Балкон буде післязавтра. І тоді майор усе розкладе по полицках, зробить перші висновки. А поки що він запалив у дворі цього чимось симпатичного старого будинку. Схожого на той, у якому минуло його дитинство, нехай навіть в іншому місті. Справа поступово починала забирати у свій полон. Убивство виглядало справді нестандартно, почали відкриватися цікаві обставини.

Новий день приніс нові відкриття. Після наради в начальника Зав'ялов та Приходько засипали слідчого подробицями. Почав експерт.

Постріл було зроблено справді з пістолета, обладнаного глушником, про що свідчили сліди абразиву на кулі. Також вона сплюснулася при ударі у поперековий хребець загиблого, проте це не завадило встановити зброю. «Беретта» тридцять восьмого калібру. Кобища при цьому повідомленні лише зітхнув і здивовано похитав головою. Стріляли з відстані двох–двох із половиною метрів. У момент пострілу дуло пістолета перебувало на одному рівні з входним отвором, тобто вбивця не піднімав зброю, а стріляв з нижнього положення, практично не цілячись.

Потік «приємної» інформації продовжив дактилоскопіст Костянтин Павлюк. Виявилося, що, крім кулі в череві жертви, невідомий не залишив у квартирі практично жодних слідів. Усі відбитки пальців, знайдені в помешканні убитого, належали тільки йому самому — всі до одного.

Деякі з купюр, розкиданих по підлозі, були зовсім нові. На одній із них знайдено відбиток великого пальця господаря і часточки поту, який зараз ідентифікували із загиблим. Те саме стосувалося й папки.

— Що з фортепіано? — запитав Кобища.

Довелося знову долучитись Андрієві Приходьку.

— На зовнішніх поверхнях інструмента, як і на його клавішах, приблизно однаковий шар пилуки. Явно товстіший шар з переважно дрібнодисперсними компонентами під кришкою лише на тих місцях, які поблизу щілин. Причому отой дрібний пил вкритий грубодисперсним — таким самим, як і на зовнішніх поверхнях та меблях. Це дає змогу зробити висновок, що інструмент довго не відкривали, але витирали ззовні регулярно. А відкрили кришку

приблизно днів чотири тому. Верхньої кришки, там, де доступ до струн, узагалі ніхто не чіпав. Відбитки пальців обох рук загиблого знайдено на кришці інструмента лише у двох місцях. Павлюк он виправить мене, якщо не так.

Дактилоскопіст лише кивнув головою на знак цілковитої згоди.

— Отже, на кришці один раз зафіксувалися відбитки пальців обох рук загиблого. На клавішах «мі» й «фа» четвертої октави — відбитки другого і третього пальців його ж. Інших відбитків нема. Звідси висновок, що загиблій незадовго до смерті підняв кришку фортепіано обома руками та єдиний раз торкнувся клавішів пальцями лівої руки.

Кобища мовчав, запустивши пальці однієї руки у волосся, й напружено перетравлював інформацію. А експерт вів далі:

— Капелюх загиблого, знайдений у кінці коридору, далеко від місця загибелі, зім'ятий і забруднений ґрунтом. Часточки аналогічного ґрунту знайдено на сидінні стільчика, перед трупом. Серед елементів ґрунту з капелюха загиблого та стільчика знайдено такі, яких нема на черевиках загиблого. Вбивця міг наступити на капелюха або відфутболити його черевиком. На жаль, відбитки підошви коло стільчика розрізнити не вдалося. Ну, що ще? Хіба те, що тіло після вбивства не рухали з місця. Так? Ти згідний, док?

Судмедексперт Георгій Зав'ялов знизав плечима і промовив:

— Можливо.

На ньому і зупинився тепер запитливий погляд слідчого.

— Що можу додати? — замислився той. — Результати розтину — в протоколі. Усе прочитаєте. Хотів би зауважити, що смерть настала не відразу, точніше — не миттєво. Діаметр ураженої кровоносної судини, кількість крові у черевній порожнині, характер патологічних змін в інших органах дають змогу з упевненістю судити про те, що потерпілий ще жив після пострілу десять-п'ятнадцять... ну, скажімо так, до двадцяти хвилин. Інакше кажучи, протягом цього відрізка часу наростала крововтрата, яка і призвела до смерті. Ніяких слідів боротьби на трупі не виявлено. Ніяких інших ушкоджень, окрім дірки в животі, ну, і надламаної і надірваної нігтьової пластинки третього пальця правої кисті. Надрив свіжий, очевидно, потерпілий відривав плінтус від підлоги пальцями. Там же не було інструментів?

— Не було, — підтвердив капітан Можейко.

— А на плінтусі — слідів гострих предметів, — додав головний експерт Приходько.

Зав'ялов обвів поглядом присутніх і продовжив:

— Убитому дошкуляли ішемічна хвороба серця, атеросклероз, хронічний бронхіт й інші недуги... Гадаю, це несуттєво. На момент смерті алкоголю у крові загиблого не виявлено.

— Що зі свідками? — Кобища запитливо глянув на капітана.

— Практично нічого нового, — зітхнув Можейко. — Фоторобот хлопця, котрий товк у двері загиблого чотири дні тому, склали. Наскільки схожий... — він знизав плечима, — зі старою важко говорити. Ну, каже, що схожий. Поки що ніхто не впізнав.

— Усім сусідам, родичам, співробітникам колишнім... — давав настанови Кобища.

— Зрозуміло, Івановичу. Сьогодні буде зроблено.

Найцікавіше почалося по обіді. Акурат о другій в управління прибув капітан Можейко, який з наскоку виклав низку дивних фактів. Загиблий громадянин Ромазан ніколи не грав на своєму фортепіано з простої причини — не вмів цього. Він, як виявилось, не грав на жодному інструменті й не мав музичної освіти. Це стало відомо зі свідчень нечисленних родичів, які проживали в місті. Рідна тітка Ромазана, котра, незважаючи на свої сімдесят із гаком, була при здоровому глузді, засвідчила, що загиблий ні в дитинстві, ні в пізніший період свого життя не цікавився музикою і не виявляв потягу до навчання гри. Як вона, так й інші родичі стверджували, що бували в загиблого надзвичайно рідко і завжди пам'ятали старе фортепіано, в кутку його кімнати.

Кобища слухав зацікавлено і не перебивав.

Установивши факт «немузичності» загиблого, капітан привіз до квартири експерта — настроювача з місцевої консерваторії. Той безапеляційно заявив, що інструмент — мало не антикварна річ і нині коштує шалених грошей. Майстер зауважив, що інструмент зовсім розстроєний, тож грати на ньому практично неможливо.

Можейко переможно глянув на шефа, і той одразу зрозумів, що капітан кудись хилить. Він бачив, що колегу буквально розпирає від гордості за розкопані факти, тож із нетерпінням чекав найголовнішого.

— Так от, Івановичу, після того, як цей спец із консерваторії завалив таку круту ціну тієї шарманки, я здивувався. На хрена, питається, мужикові, який у нотах ні бельмеса, в хаті такий інструмент? Музей. Антикваріат. Є такі схиблені. Хоча житло його, погодьтеся, на музей не зовсім схоже. І все ж таки... Бачили, там на одній стіні картина якась висіла, на полиці ваза така цікава, ще якась фігня...

Кобища кивнув, мовляв, продовжуй...

— Ваза та, як виявилось, антикваріат і коштує теж чимало. Одним словом, я позгрібав усе підозріле й відправив на експертизу. Попередні дані позитивні. Акт оформляють. Ага, картина! Єдина в усьому помешканні картина — це оригінал! Господи... як же ж його... Ну, російський відомий художник, ще до революції... Та хрен з ним, в акті все прочитаєте. Так от, Івановичу, до чого я це... Ви подумайте: якщо дві з половиною тисячі по підлозі розкидані, якщо справжній Шишкін і Петрофф у квартирі полишалися, то що?

— Ну, Петрофф, припустимо, жодний грабіжник не виніс би за всього бажання... — похмуро зауважив Кобища. — То що ж?

— Заговорився... — знітився Можейко. — Піаніно справді не винесеш. Але там і без нього вистачає. Отримаєте акт, самі побачите. Я ще хотів сказати: якщо оте все там полишали, не кажучи вже про дві з половиною тисячі гривень, які валялися на підлозі, значить, винесли таке, що решта порівняно з ним — дрібниці, копійки.

Капітан відкинувся на спинку стільця і зосереджено забарабанив пальцями по столі.

— Слухайте далі, — миттєво похопився він. — Я знову рвонув по тих родичах. А вони ні сном ні духом про антикваріат. Кажуть, жив тихо, скромно, нічим таким не захоплювався. Та й звідки? Зарплата — сто двадцять карбованців на місяць, дрібний чиновник... Херня виходить...

Виходило справді чортзна-що. Ніхто з близьких загиблого не знав про цінності у його квартирі. Водночас комусь про них таки було відомо. Хтось удерся, застрелив господаря і... залишив усе на місцях. Або майже все.

Гарно чи погано, але щось таки вимальовувалося. Застрелили людину, квартира котрої, як виявилось, мала потаємні схованки і

дорогий антикваріат. Яка ще причина потрібна, який мотив? Убивця міг бути ким завгодно, лише не схибленим маніяком.

— Що з фотороботом хлопця, котрий товк у двері?

— Очевидно, нічого нового, — відповів Можейко. — Я на Сердюка переклав. Якби хто впізнав, він би зателефонував.

Майор запалив і простягнув сигарети колезі, витягаючи зі стола попільничку.

— Значить так, — сказав. — Будемо розробляти версію вбивства з метою пограбування. Якщо ти правий, Ромазана замочили з однією метою: знайти те, що забрали. Про цінності у помешканні не знав ніхто, крім убивці. Якщо б він знав, де шукати оте, поки що нам не відоме, то, мови нема, не вдався б до мокрухи. Він би заліз до квартири і взяв, коли господаря не було. Те, що кілер натрапив на загиблого випадково, гадаючи, що його нема вдома, я також відкидаю.

Капітан знову кивнув на знак згоди.

— Далі. Серед цінностей, які ти познаходив там, були великі за розмірами речі. Січеш, куди хилю? Щоб забрати, припустимо, піаніно, можна було сміливо вломлюватися за відсутності господаря, не сумніваючись, що знайдеш. Картину також можна було знайти і не йти на мокре... Гадаю, те, що його цікавило, відшукати самому важко, навіть дуже важко. Отже, всадивши жертві кулю в живіт, злочинець витягнув з пораненого відомості про схованку, забрав те, що хотів, і зник, замкнувши за собою двері. Коли цінність опинилася у нього в руках, Ромазан уже міг бути мертвий, і добивати його не довелося. Можливо, і навіть імовірніше, загиблій виказав схованку до пострілу, і його все-таки вбили, щоб потім не впізнав. Стосовно забраного... Ну, де воно було, гадаю, ми зараз не знайдемо. Не обов'язково у тій схованці під плінтусом, хоча й цілком можливо.

Кобища запитав помічника:

— Якісь ідеї є?

— Ідеї — ваша парафія, — скромно зауважив той. — За мною — виконання.

Це була його стандартна фраза на той випадок, коли не мав ніяких ідей.

— Гаразд, — сказав Кобища. — Тоді розкручуй антикваріат. Більше однаково нема за що зачепитися. Хіба якась із експертиз ще щось

підкине. Тож крути цей напрямок. Що це за речі, чи не фігурують у якомусь криміналі й таке інше. Ну, ти сам знаєш. Паралельно з цим добре промацай організацію, де працював загиблий. Адже він остаточно вийшов на пенсію лише півроку тому. Покрутись там, опитай його колег, особливо тих, з ким довго працював Ромазан. Переговори ще раз із родичами та сусідами, вже конкретно у цьому напрямку. Маєш у розпорядженні Величка і Сердюка. Сподіваюся, випрошу ще когось нам на підмогу. Сам також долучуся.

Можейко, не прощаючись, вийшов із кабінету, а майор, увімкнувши електрочайник, замислився. Справа була складна, проте вона рухалась. От тільки куди?

Пістолет системи «Беретта» з глушником — це виглядало професійно. Невідомий знав те, чого не знав ніхто, точно вийшов на ціль і швидко досягнув мети, заволодівши чимось надзвичайно цінним. Це також свідчило про те, що діяв професіонал. Те, що він досягнув свого, не викликало сумнівів. Якби до настання смерті господаря помешкання кілер би не отримав того, що шукав, у квартирі все було б перекинуто догори дном. Ні, він таки домігся свого, не інакше.

Але інші факти свідчили про зворотне. Убивця не скинув зброю. Це не те що б одним махом перекреслювало припущення стосовно його професіоналізму, але викликало сумніви. Чому? Мав ще раз скористатись? Або... Кудись, точніше, комусь підкинути? Тоді невдовзі про це стане відомо. Дав би Бог... А якщо ні? То це дилетант. А звідки в дилетанта «Беретта» з глушником? Такого слідчий не пам'ятав за всю свою багаторічну практику.

Нарешті, зрозумівши, що пора уже зробити перерву, він зібрався і поїхав у район Старого Мосту, аби ще раз оглянути квартиру на першому поверсі. Там, у помешканні загиблого, могло залишитися щось дрібне і на перший погляд несуттєве.

III. Детектив

Це місце вважали одним з найкращих у всьому місті. Правобіч вулиці відразу за огорожею починалася базарна площа. Навпроти — платна автостоянка. На стоянку їх не пускали, зате по правому боці біля тротуару завжди паркувалася купа машин, чиї власники йшли базарувати. Вони так само платили за паркування, але до їхніх машин був доступ.

Гурт хлопчаків із пластмасовими відрами та губками чергував тут від ранку до смеркання. Щойно припарковувалася нова машина, на водія відразу ж наседали представники малолітньої команди з пропозиціями помити машину.

Старенький білий «Вольво» припаркувався на вільному місці. Збирач платні з лейблом на безрукавці відійшов від машини, але водій не пішов на ринок, так і залишившись сидіти у кабіні авто, лише трохи прочинивши дверцята — день видався спекотний.

— Помити машину? — без будь-якого вступу та особливої надії запитав хлопчик, підійшовши під саме вікно.

— Скільки?

— Дві гривні.

— Мий! — дозволив водій.

Хлопець прожогом побіг по відро і напарника. Вони натхненно терли губками, час від часу вмочаючи їх у відра з водою, миючи кожен свій бік машини.

— І скільки ти так можеш заробити? — запитав власник авто.

— Як коли...

Напевно, це була комерційна таємниця.

— Ну, хоч десятку за день маєш?

— Часом буває...

— То не гроші, щоб у таку спеку карячитися...

Водій «Вольво» явно до чогось хилив.

— Якщо хочеш справді заробити, пропоную роботу, навіть легшу, ніж ця. І не тільки для тебе, а для усієї команди.

Хлопець недовіжливо глянув і сказав:

— Ви ще за цю не заплатили...

Незнайомець дістав з кишені та простягнув йому десять гривень.

— Здачі не треба, — сказав. — Якщо хочете говорити про роботу, позбирай усіх. Скільки вас є?

Хлопець біг до своїх друзів так, що ті подумали: сталося щось страшне. Вони перекинулися кількома словами, і вся команда зібралася біля неомитої білої машини.

— Завдання таке, — сказав водій. — Тут недалеко, у центрі міста, в одному будинку помер чоловік. Завтра зранку його ховатимуть. На похорон прийдуть люди. Ваше завдання — простежити, хто з них куди поїде після похорону. Кожен з вас вибирає собі одного і пильнує за ним. Тільки коли він або вона приїде додому, ви записуєте адресу і вертаєтеся сюди. Тут ми і зустрічаємося. Зараз дам вам по п'ятнадцять гривень. Після виконання роботи кожен отримає ще двадцять. Один із вас, той, хто знайде потрібну адресу, одержить приз — п'ятдесят гривень. Ну що, беретеся за роботу?

Хлопчаки стояли і нерішуче мовчали. Напевно, вони залюбки взяли б, але їх стримували похорон і кладовище — не найприємніше у житті.

— Ну, як хочете, — зауважив водій «Вольво», — кажіть, так чи ні. Якщо ні, то я поїду інших шукати.

Хлопці пошепотілись, і один, видно, найстарший, спитав:

— А нащо це вам?

— Я веду приватне розслідування. Мені платять родичі померлого, я плачу вам, оскільки без вашої допомоги не впораюся.

— А ви що — приватний детектив? — знову запитав найстарший.

— Можна сказати й так.

— А покажіть документ!

Водій тільки засміявся:

— Ну я ж не питаю у вас документ, що дозволяє вам мити тут машини! Хлопці, ви або погоджуєтесь, або відмовляєтесь, тоді я їду звідси, бо не маю часу.

Вони переглянулись і згодилися, пообіцявши привести ще й інших зі свого «підприємства». Зустріч було призначено біля головного входу на цвинтар.

Наступного дня біля центральних воріт кладовища можна було побачити групу школярів з вихователем. Діти тримали в руках по кілька жовтих квітів.

Білого «Вольво» старої моделі поруч не було. Проте його водій, стоячи серед хлопців, про щось розмовляв із ними.

— Отже, зробимо так, — повчав той. — Будете стежити за тими, які діставатимуться до центру. Тільки не гомоніть, спокійно, щоб на вас не звертали уваги. Зараз почнеться похорон. Якщо хтось тут сяде на таксі, то за ними поїду я. Той, хто за ними має стежити, поїде зі мною.

— У мене є велосипед, гоночний! — несподівано заявив отой найстарший. — Я на ньому приїхав. По вулицях за будь-якою машиною встигаю!

— Нехай буде, — погодився детектив. — Розумно.

— Але,.. — хлопець був не промах, — це вийде дорожче.

— Нехай, — знову погодився той. — Зустрічаємося на вашій автостоянці.

«Вихователь» залишив дітей і підійшов до продавців квітів, котрі розташувалися на тротуарі, ближче до гурту людей, який його так цікавив. Ставши до них обличчям і вибираючи квіти, він намагався роздивитися й запам'ятати кожного. Купивши букетик, він знову повернувся до хлопців.

До центральних воріт під'їхав зеленкуватий ПАЗик з чорною каймою вздовж бортів. На ньому і привезли з моргу судмедекспертизи тіло загиблого Володимира Павловича Ромазана.

IV. Мент (продовження)

Він знав, що цей день буде клопітним. Відбувши нараду в начальника, майор Олексій Кобища поїхав на цвинтар. Цю роботу вирішив не довіряти нікому, хоч особливих надій на неї не покладав. Зі собою він покликав лейтенанта Величка, який досі постійно працював з Можейком і знав ув обличчя сусідів, родичів та співробітників загиблого. Саме він зараз і пояснював шефові, хто є хто в групці людей, які позбиралися перед центральними ворітьми в очікуванні процесії.

Хоча, власне, людей тут було чимало: кілька інших груп, купа дітей... Схоже, ховати сьогодні збиралися не тільки Ромазана, котрий поплатився життям за власні скарби, назбирані невідомо як. Цей факт щойно було остаточно доведено. Володимир Павлович Ромазан, будучи все життя дрібним службовцем на мізерній платні, не маючи ніякого спадку від батьків — працівників освіти, вихідців з пролетаріату, ніколи легально не цікавився антикваріатом і не маючи стороннього доходу, про який було б комусь відомо, залишався цілковитою загадкою. Пояснити, звідки у його квартирі взяли такі цінності, важче, ніж довести біном Ньютона. Думки про це плюс немилосердне сонце весь час відволікали майора від розглядання тих, хто прийшов провести колишнього власника загадкового скарбу в останню дорогу. Вони достояли до закінчення церемонії, але нічого такого, що допомогло б зрушити справу, не почули й не побачили.

Та по обіді все-таки прорвало. Від всюдисущого Можейка надійшло сенсаційне повідомлення: він вийшов на слід кілера.

Вскочивши у «Ниву», майор з лейтенантом помчали галасливими вулицями у напрямку того самого злочасного будинку в районі Старого Мосту. Капітан Можейко, за всієї своєї любові до зовнішніх ефектів, подібних слів на вітер не кидав. Якщо повідомляв, що вийшов на кілера, то йшлося справді про того, чий арешт, цілком можливо, вінчав би всю цю катавасію, або принаймні сам капітан на той момент так щиро вважав.

Двері на другому поверсі відчинила невисока, ще молода жінка. На її обличчі позначилася стурбованість. Без єдиного слова вона відступила, пропускаючи їх усіх. У кімнаті на дивані сиділо двоє хлопців років десяти. Схоже, вони також були трохи злякані.

— Ну, розкажуйте, — запросив Можейко. — Все те саме, що й мені годину тому. Це наш слідчий, він хороший дядько, не бійтеся. Вперед! Говори ти, в тебе ліпше виходить.

Жінка, яка стояла у дверях, важко зітхнула, а хлопець нерішуче почав:

— Ну, ми грались у схованки. Ми з Олегом любимо ховатись у тому під'їзді за ліфтом. Ну, заскочили туди, за ліфт, дивимось, а там сидить він і спить. Напевно, п'яний. Навіть не глянув на нас. Ми злякались — якийсь незнайомий дядько, ще й п'яний, і зразу втекли нагору...

Розповідь закінчилася.

Кобища запитливо глянув на капітана.

— А чому ти вирішив, що він п'яний? — запитав той хлопця.

— Бо перед ним пляшка від горілки стояла! — в один голос вигукнули обидва хлопці.

— А як він виглядав?

— Був у старій шкіряній коричневій куртці, джинсах і білих потасканих кросівках. Волосся довге, нечесане, не дуже темне і не дуже світле. Худий такий...

Можейко підвівся. За ним — слідчий з лейтенантом. Жінка зачинила за ними двері, не приховуючи незадоволення і не відповідаючи на вибачення. Капітан миттю збіг униз і пірнув у сусідній під'їзд. Колегам тільки й залишалося, що йти за ним.

— Ось тут, — він показав за шахту ліфта. — Тут він сидів.

— Ну і що? — невдоволено кинув Кобища. — Звідки ти взяв, що то був кілер?

— Те, про що розповідають хлопці, сталося сім днів тому і, згідно з висновками експертів про час загибелі Ромазана, могло відбуватися того самого дня.

— Ну і що? — повторив Кобища, майже не приховуючи роздратування.

— Це великий будинок, і тут є прибиральниця. Її так зване службове приміщення — через два під'їзди у підвалі. Там вона тримає мітли,

лопату і все таке.

Роздратування у погляді шефа наростало, а Можейко вів далі:

— Так от, справа в тому, що вона складає там і пляшки, які, спорожнивши, залишають на місці такі, як той алкаш, а потім, коли трохи набереться, здає. На наше щастя, відтоді їх набралось ще недостатньо, тому вона й не здавала. Якщо бути точним, то пляшок у коморі було дев'ять. На ту вона вказала відразу, заявила без сумнівів, що це саме вона, від горілки.

— Ну? — не витримав Кобища.

— Усі пляшки вже побували на дактилоскопії. На всіх є відбитки пальців прибиральниці, адже вона їх збирала. На восьми, крім тієї, є ще чийсь відбитки. А на тій пляшці нема більше нічиїх відбитків! Пляшка протерта. Прибиральниця її не протирає. Просто взяла і занесла до комори. Протер той, хто залишив її ось тут. Ви бачили де-небудь алкаша, який п'є в чужому під'їзді, а потім витирає пляшку? Це був кілер. Він сидів і виглядав жертву, дивлячись крізь сітку ліфтової шахти, бо це зручно. Пляшку використовував для прикриття, на випадок, якщо хтось туди зазирне, як, припустимо, ті хлопці. Він дочекався, поки Ромазан зайде у під'їзд та відчинить двері, потім, приставивши до старого дула, увійшов разом з ним. А далі я знаю те, що й ви.

Слідчий у душі погодився, що погляд капітана Можейка справді має підстави бути переможним. Ткнувши того в плече, сказав:

— Мабуть, ти правий, але ще треба поміркувати...

— Міркувати — ваша прерогатива, — не змигнувши оком, відповів той. — Ми — лише виконавці... — І хитро підморгнув Величкові.

Більше цього дня не трапилося нічого. Нічого такого, про що слід було б пам'ятати наступного. Хіба що...

Ідучи додому, вже відчиняючи двері до під'їзду, майор Олексій Кобища відчув, що називається шостим чуттям, наче за ним хтось стежить. Та поруч не було майже нікого. Нікого, вартого його уваги.

V. Детектив (продовження)

Цей будинок виявився зручним для спостереження. Навпроти був скверик, навіть, точніше, алея, вздовж якої стояли лавки і росли липи. Ранок видався похмурий. Тягло неприємним холодним вітерцем. Чоловік у сірому плащі зіщулювся на одній з лавок. Піднятий комір, руки у кишенях... Здавалося, він влаштувався тут надовго.

Двері під'їзду відчинились, і з них вийшла якась дівчина, тягнучи за собою здоровезну сумку на коліщатках. Незграбно опустивши поклажу зі сходів, вона покотила її тротуаром.

Той, хто сидів на лавці під липами, здавалося, не звернув на дівчину уваги. І лише коли вона зникла за рогом будинку, чоловік у плащі підвівся і неквапно пішов у тому ж напрямку. Майже постійно дивився під ноги, лише іноді підводячи голову й поглядаючи навколо. Руки тримав у кишенях. І тільки придивившись, можна було помітити, що ліва рука опущена у кишені плаща глибше, а права — так, наче щось у ній є.

Пора була рання, і людей на вулиці траплялося небагато. Вони лише починали свій день, сповнений турбот, поступово збираючись на автобусних зупинках та пожвавлюючи рух на тротуарах.

На дівчині були тепла стьобана болоньєва куртка, спортивні штани та кросівки. Незважаючи на літо, мала на голові легку трикотажну шапочку. Відставивши руку назад, вперто тягла за собою сумку-візок, долаючи шлях, знайомий їй до автоматизму. Виглядала вона повнуватою, а куртка робила її схожою на колобок.

Чоловік у плащі перейшов на протилежний бік вулиці й зупинився на автобусній зупинці. Це був район Нового Мосту. Сам міст перекинутий через річку недалеко попереду, а метрів за триста починалися ринкові квартали.

За високою металевою огорожею розміщувалися торгові ряди з металевими фарбованими кіосками. Ці ряди вважалися найдорожчими. Дами за їхніми прилавками, густо, але делікатно нафарбовані, виглядали сексуально. Вони пили пахучу каву й палили «Сент-Моріс». Чоловіки — поголені, акуратно, добротно та модно вдягнуті, пахли

дорогими парфумами і палили «Мальборо». Речі на цих прилавках лежали гарні, блискучі, в красивих упаковках.

Цю частину ринку оточувала інша, набагато більша. Ятки тут були старі й обшарпані, продавці — втомлені, а то й виснажені. Від дам не тягло ніякою сексуальністю. Вони їли біляші та чебуреки сумнівної якості й пили каву з пластикових стаканчиків. Ціни тут були лояльніші, зате й товар убогіший. Ряди цієї частини базару викочувалися просто на прилеглі вулиці. Й уже там розміщувалася третя категорія комерсантів: здебільшого нещасні на вигляд пенсіонери та пенсіонерки, які тулилися вздовж тротуару і викладали на табуретки або просто на розстелені на асфальті поліетилен чи газети нехитрий товар: обноски або домашнє начиння, звісно, не нове. Час від часу їх розганяла міліція, але наступного ж дня після рейду всі вони незмінно виявлялися на старих місцях.

Із року в рік уся ця ринкова ієрархія розросталась і потребувала дедалі більшої площі. Багата серцевина будувала добротні ятки вже за огорожею, поступово захоплюючи нові території, витісняючи середняків на вулиці й майдан, а базарний люмпен розтікався усім районом. Складалося враження, що ринок намірився поглинути місто, одночасно обернувши «у свою віру» його населення.

Червона куртка нарешті нерішуче зупинилася на вулиці поблизу базарної площі. Поправивши шапочку на лобі, дівчина розпустила блискавку сумки й, діставши розкладний столик, почала викладати на ньому шнурівки до черевиків, труси, шкарпетки та ще якісь текстильні вироби.

Він зрозумів, що чекати доведеться довго. Нарід гомонів і шастав туди-сюди. Дехто ковзав поглядом по імпрізованому прилавку, але ніхто не збирався не те що купувати, а навіть поцікавитися розкладеними на ньому товарами. А дівчина сиділа з таким виразом, ніби знала наперед, що саме так і має бути. За годину лише одна жінка перекинула на столику кілька майок, а якийсь пенсіонер купив пару шнурівок. І все.

Чоловік у плащі підійшов до «розкладачки» дівчини і, глянувши на неї, почав перебирати труси. Продавчиня продовжувала сидіти, думаючи, очевидно, про своє, бачачи лише руки покупця. А той порпався на імпрізованому прилавку, продовжуючи розглядати

хазяйку. Напевно, ситуація затяглася, бо дівчина підняла очі й промовила:

— Мужчина, ви будете щось купляти? Ну чого їх перебирати? Труси як труси. Нормальні труси, дешеві...

Покупець у плащі чомусь не знайшов, що сказати.

— Що там, щось не так? — допитувалася вона.

— Якись тонкуваті... — невпевнено похитав головою.

— Як це — тонкуваті?! Мужчина, ну то ж не куфайки, а труси!

Аргумент убивав наповал.

— Ну, добре, давайте штук п'ять.

Дівчина здивовано викотила очі. Руки її швидко забігали, вишукуючи потрібний товар.

Він заплатив і відійшов. Голос цієї панянки виявився явно приємнішим, аніж можна було очікувати, та й за словом до кишені вона не лізла. І погляд чорних очей з-під пухнастих вій здався щирим та довірливим. Щоправда, думка, що вона простувата, молода й недосвідчена, все-таки залишилася. Та, власне, яке це мало значення? Гарна чи негарна, гладка чи худа... Щодо цієї жінки у нього були зовсім інші плани.

А за півгодини біля її столика зупинилися двоє. Зазвичай хлопці цього типу не цікавляться як таким товаром, так і подібними жінками. Але ці стояли довгенько. Він пройшов поруч, щоби стати з іншого боку і спостерігати звідти.

—... шо, мозги заіржавіли? — долетів до нього уривок фрази.

Це сказав один з молодиків.

— Ти шо, сучко, не догнала? Ми тобі пояснимо. До кінця дня — п'ятдесят зелених. Ти звідси нині по своїх трусах рачки лізтимеш...

Двоє кремезних хлопців стояли так близько до неї, що майже повністю закривали її від довколишніх. Ледь помітний порух руки одного — і кілька речей полетіли зі столу просто їй в обличчя. Вона відсахнулась. А молодики розвернулись і зникли у натовпі.

Вона сиділа бліда й перелякана. Від цього її обличчя здавалося ще повнішим. Шапка насувалася на очі, й дівчина змушена була постійно поправляти її. Хтось підійшов до неї і щось запитав, але їй було вже не до того. Через півгодини вона раптом почала скидати товар до

сумки — усе жужмом. Стіл туди вже ледве вліз. Насилу затягнувши блискавку, схопила сумку за ручку й потягла через натовп.

Маршрут не змінився — через Новий Міст і до центру. Вулиця була майже безлюдна, лише машини снували проїзною частиною. Одна з них загальмувала поруч з дівчиною. Це виявилися ті самі двоє з ринку. Вона приречено чекала їхнього наближення. Бугаїсько взявся за ручку її візка-валізи і потягнув до себе. Але дівчина продовжувала міцно її тримати. Ривок, похитнувши все її тіло, примусив розтиснути руку, і сумка опинилася в нього. Піднявши її, він рушив до перил мосту, під яким текла річка.

— Мужики, одну секунду!

Вони разом обернулися. Нахаба у плащі був уже поруч і намагався надати якомога більше доброзичливості виразу обличчя.

— Мужики, не треба. Відійдімо на секунду! — і він зробив запрошувальний жест рукою.

— Ти звідки взявся, мудак? — з погрозою в голосі прогарчав той, який тримав сумку, кидаючи її та відходячи.

— Невже не знаєш, що тихіше сидиш — довше живеш?

Чоловік приблизно одного з ними зросту, але худіший, усе-таки не збирався сваритися, примирливо жестикулюючи рукою. Другу він уперто тримав у кишені плаща.

— Мужики, я вас прошу, вона справді більше не буде. Ми заплатимо штраф, і ви її вже не побачите. Ну, хочеться вам кидати у воду цей мотлох? Шкода річки. Штраф просто зараз — і все. Га?

Круті хлопці презирнулися.

— Стольник давай, — сказав один.

Вони так і стояли за два кроки від нього. Напевно, якась інтуїція стримувала цих молодиків від подальшого роздування скандалу.

Продовжуючи тримати правицю у кишені, чоловік простягнув їм гроші лівою. Той, який стояв ближче, хапнув їх, а другий просичав:

— Значить так, мужик, ми тебе намалювали. Поняв? Не попадайся більше.

Обидва розвернулись і, сівши в машину, рвонули з місця.

Дівчина стояла на тому самому місці й не знала, що робити далі. Усі емоції від пережитого були написані на її обличчі. Погляд блукав, а пухнасті вії кліпали все частіше. Здавалося, вона от-от розплачеться.

Чоловік у плащі підійшов до валізи і, піднявши її за ручку, підвіз до дівчини. Перше, що вона запримітила — його серйозний погляд, густі брови і худорляве обличчя.

— Ну ось, усе обійшлося, — сказав він. — Якщо нам по дорозі, то я трохи вас проведу.

— Дякую, — вона опустила погляд і взялася за ручку валізи.

— Я допоможу вам, — сказав незнайомец і рушив уперед.

Відпустивши ручку, вона мовчки пішла поруч.

— Це що, місцевий рекет? — запитав чоловік.

У нього виявилася цікава манера говорити: кожне слово він вимовляв наче окремо.

— А ви хто? — відповіла вона питанням на питання.

— Я? Та я, чесно кажучи, просто стороння особа. А ви що, мене не пам'ятаєте?

Вона заперечно похитала головою.

— А кому ви годину тому тлумачили, що труси — це не куфайка?

На її обличчі проступив вираз здивування. Вона виявилась якоюсь напрочуд сором'язливою і неконтактною: йшла поруч і мовчала.

— Ти що, живеш із цього? — запитав незнайомец.

— Так.

— Треба розуміти, вони тебе звідти вигнали.

Вона кивнула.

— І що тепер робитимеш?

— Піду на інший ринок.

— У вас тут що, є інші ринки?

— Є ще два, правда, до них далеко добиратись. А ви що, не звідси?

— На щастя, ні, — сказав незнайомец. — Це не місто, а діра. Швидше б звідси забратися...

— А що ви тут робите?

— Як вам сказати? Загалом, пишу. Пишу книгу. Події відбуваються у місті на кшталт вашого. Ось я і приїхав, щоби краще виходило.

— І що, виходить?

— Та нічого не виходить. У готелі постійно гамір, докучають побутові проблеми, словом, зосередитися не вдається. Ось так. А тебе як звати?

— Віка. А вас?

— Мене — Борис.

— А по батькові?

— Ну, я ще не такий старий, щоби й по батькові... Мені лише тридцять два... А тобі?

— Двадцять один.

— Ого... А на вигляд дитина...

Його здивування прозвучало природно, і вона знову почервоніла.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ